

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ

Семенова Марина Володимирівна,

к. ю. н., науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

керуючий партнер ПП «Юридична фірма «Семенова и Партнери»

Праця присвячена вивченню проблем забезпечення відкритого доступу до інформації про суб'єктів туристичного ринку. Зокрема, автором проаналізовано зарубіжний досвід такого регулювання та вітчизняні проекти нормативно-правових актів, що мають врегулювати зазначену сферу, на основі чого зроблено ґрунтовні висновки.

Ключові слова: туризм, туристичний ринок, відкритий доступ.

Одним із засобів господарсько-правового регулювання, який більш необхідно розуміти як напрямок регулювання, спрямований на захист прав і законних інтересів споживачів послуг, що надаються суб'єктами туристичної діяльності, є забезпечення відкритого доступу до інформації про суб'єктів туристичного ринку.

У законодавстві деяких європейських країн, наприклад Республіки Польща [1], передбачено включення окремих суб'єктів туристичної діяльності до спеціального державного реєстру.

В Україні формування реєстру у сфері туристичної діяльності вперше було запропоновано проектом Закону «Про туризм» № 4224. Так, згідно з ним, реєстр туризму – інтегрована база даних, заснована на засобах і методах інформаційних технологій, що містить інформацію про туристичні ресурси дестинації (регіону, країни), культурну спадщину, банк даних про господарюючих суб'єктів туристичної галузі, статистичні та аналітичні дані моніторингу туристичних ресурсів, галузі туризму та туристичної діяльності в дестинації (регіоні, країні), що ведеться центральним органом виконавчої влади у галузі туризму.

Законопроектом запропоновано включати до реєстру юридичні особи та фізичних осіб-підприємців, що здійснюють діяльність у галузі туризму, сертифіковані засоби розміщення, а також осіб, які пройшли акредитацію на право надання послуг екскурсовода (гіда-перекладача), інструктора з туризму та надають такі послуги.

Проектом Закону «Про туризм» № 4224 формування та ведення реєстрів у сфері туристичної діяльності покладено на виконавчі органи місцевого самоврядування, які один раз на рік повинні подавати копію регіонального реєстру суб'єктів туристичної діяльності центральному органу виконавчої влади у галузі туризму, який організує облік і ведення реєстрів. Таким чином, пропонується створення багатьох регіональних реєстрів у сфері туристичної діяльності. Такий підхід суттєво ускладнює доступ до нього зацікавлених в отриманні інформації осіб, крім того, потребує включення до штату органів місцевого самоврядування спеціалістів, відповідальних за створення, формування та підтримання роботи реєстрів у сфері туризму, що, в свою чергу, призведе до збільшення бюджетних видатків на утримання органів місцевого самоврядування.

Проектом Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 22.12.2014 р. № 1580 [2] з метою ведення обліку суб'єктів туристичної діяльності; надання безпечних та якісних туристичних послуг; забезпечення споживачів туристичних послуг достовірною інформацією про суб'єктів туристичної діяльності; автоматизованого оброблення інформації про суб'єктів туристичної діяльності та надання довідкової інформації споживачам туристичних послуг передбачено формування в установленому Кабінетом Міністрів України порядку єдиного державного реєстру суб'єктів туристичної діяльності. Під реєстром суб'єктів туристичної діяльності розуміється автоматизована база даних, формування якої передбачає накопичення, оброблення, систематизацію, зберігання, захист і використання відомостей про суб'єктів туристичної діяльності. Формування та ведення Державного реєстру суб'єктів туристичної діяльності покладається на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері туризму та курортів.

На мою думку, проектами законів № 4224 та № 1580 пропонується безпідставне включення до реєстру суб'єктів туристичної діяльності надмірно великої кількості осіб, оскільки згідно зі ст. 5 Закону України «Про туризм» суб'єктами туристичної діяльності є будь-які суб'єкти, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність.

На підставі викладеного, пропоную наступне:

1. У зв'язку з тим, що основною метою формування реєстру є забезпечення споживачів туристичних послуг достовірною інформацією про суб'єктів туристичної діяльності, у реєстрі повинна міститися інформація про таких основних суб'єктів туристичної діяльності, як туроператор і турагент у тому випадку, якщо він здійснює реалізацію послуг іноземного туроператора. Саме у цьому разі відповідальність перед споживачем несе турагент, що буде відповідати фактичному отриманню послуг від турагента. Можна запропонувати таку назву реєстру – Єдиний державний реєстр туроператорів та турагентів.

2. Закріпити в Законі України «Про туризм» такі положення:

а) перелік даних про суб'єкт, що підлягають внесенню до реєстру: інформація, що міститься у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців; номер, дата видачі та термін дії ліцензії; дані про фінансове забезпечення цивільної відповідальності суб'єкта перед туристами; дані про обов'язкове страхування (медичне та від нещасного випадку) туристів, що здійснюють туристичні подорожі, а також інші у випадку наявності. Для туроператорів та турагентів, що здійснюють діяльність у сфері виїзного туризму, до реєстру також включаються дані про асистуючі компанії за кордоном та гарантії виконання зобов'язань;

б) відомості про туроператорів та турагентів вносяться до Єдиного державного реєстру туроператорів та турагентів центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, безкоштовно після прийняття рішення про видачу ліцензії суб'єкту, що підлягає включенню до реєстру;

в) відповідальність за зміст наданих для внесення до Єдиного державного реєстру туроператорів та турагентів відомостей ле-

жить на суб'єкті. Для споживача та інших осіб, що є контрагентами суб'єкта, пріоритетними є дані, що містяться в реєстрі;

г) суб'єкт не має права здійснювати туроператорську або турагентську діяльність без включення до Єдиного державного реєстру туроператорів та турагентів.

Вважаю, що, найбільш вдало умови та порядок здійснення доступу до реєстру суб'єктів окремої галузі господарської діяльності відображено у ЗУ «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 2343-ХІІ від 14.05.1992 р. у редакції ЗУ «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»» № 4212-VI від 22.12.2011 р., що набув чинності 19.01.2013 р. з наступними змінами [3], а також у наказі Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України» № 541/5 від 26.03.2013 р. [4].

Вважаю, що положення про доступ до інформації Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України повною мірою відповідають сучасним реаліям і можуть бути запозичені при розробці положення про Єдиний державний реєстр туроператорів та турагентів.

Варто закріпити на законодавчому рівні положення про те, що доступ до Єдиного державного реєстру туроператорів та турагентів здійснюється через мережу Інтернет на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, із забезпеченням можливості пошуку, перегляду, копіювання та роздрукування на основі поширених веб-оглядачів та редакторів без необхідності застосування спеціально створених для цього технологічних та програмних засобів цілодобово і без обмежень та стягнення плати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych URL: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19971330884>

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція): проект Закону України від

22.12.2014 № 1580. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53076.

3. Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: Закон України № 4212-VI від 22.12.2011 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4212-17>.

4. Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України: Наказ Міністерства юстиції України № 541/5 від 26.03.2013 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0514-13/paran15#n15>.

OPEN INNOVATION AS TREND IN TERMS OF DIGITALISATION

Strizhkova Alla,

*PhD, Senior researcher of Scientific and research
institute of providing legal framework for the innovative
development of National academy of law sciences of Ukraine,
ORCID: 0000-0002-4477-7941
ResearcherID: D-4083-2019*

This scientific work is devoted to the definition, legal nature, characteristics and mechanisms of such trend in the area of innovative development as open innovation. Nowadays open innovation is a real trend because of digitalisation's process of infrastructure of national economies all over the world.

Keywords: open innovation, free patents, open innovative system, innovation, R&D, scientific and technical progress, fair competition.

Today everybody knows huge impact of innovation on markets in many areas, especially engineering, green energy technologies, space, electric vehicle technology etc.

CEO Tesla Motors, one of the most popular a pioneer innovation company of electrocars Elon Musk announced 31 of January, 2019: “Our true competition is not the small trickle of non-Tesla electric cars being produced, but rather the enormous flood of gasoline cars pouring out of the world's factories every day” [1]. The fact of the matter is that

company of Musk, Tesla Motors, has opened all its patents long before, in June, 2014. “They have been removed, in the spirit of the open source movement, for the advancement of electric vehicle technology” [1]. In 2018, Tesla also released the Linux source code for the Tesla Model S/X, which contained an image of the system on the Tesla Autopilot platform and the infotainment system Nvidia Tegra.

These decisions of Elon Musk are the modern examples of balance foresight, humanism and engineering calculations. What type of calculation? Perhaps, this was the solution to interest competitors in the free access to unique technical innovations in the market of electric motors and electric cars, which can be used in good faith to improve their products and prosperity of their own business.

But the further global significance of open patents is an increase healthy competition, which ultimately should not win one particular CEO, not one company, not one country, but the whole market and full-fledged scientific and technological progress. Moreover, such scientific progress will take care of the environment and slow down global warming, in contrast to traditional ideas about the opposition of scientific development and conservation of nature. As noted Müller, Vorraber and Slany, “the emerging idea of new business models, based on sharing, collaboration, and the circular economy, not only considers economical viewpoints, but also social and ecological” [2].

Maybe, Mr. Musk overestimated the ideal of fair competition? CEO's Tesla Motors claimed “Tesla will not initiate patent lawsuits against anyone who, in good faith, wants to use our technology” [1]. Thanks to its decision unlimited range of companies got free access to scientific developments of Tesla Motors. Also for these 5 years big companies like Apple, for example, have been such opportunities. And during this period Apple, specializing in the production of computers and smartphones, decided to open a new car market, moreover, market of electric cars with autopilot function. So, it is very interesting, what kinds of actions by other companies Tesla Motors will treat as fair competition?

In July 2018, “former Apple engineer was arrested by U.S. authorities at San Jose International Airport while preparing to board a flight to China and charged with stealing proprietary information related to Apple's self-